

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
ВИПУСК 16, 2025

Міністерство освіти і науки України
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
Соціально-психологічний факультет

Всеукраїнська науково-практична конференція молодих учених

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Збірник наукових праць

В и п у с к 16

м. Переяслав
2025

*Рекомендовано до друку Вченою Радою
Університету Григорія Сковороди в Переяславі
(протокол № 9 від 29 квітня 2025 р.)*

Редакційна колегія:

Головний редактор:

Руденко Оксана Володимирівна – завідувач кафедри психології, кандидат психологічних наук, доцент.

Заступник головного редактора:

Ніколаєв Леонід Олегович – доцент кафедри психології, кандидат психологічних наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Василькевич Ярослава Зіновіївна – доцент кафедри психології, кандидат психологічних наук, доцент.

Герасіна Світлана Вікторівна – доцент кафедри психології, кандидат психологічних наук.

Дудар Олена Василівна – доцент кафедри психології, кандидат психологічних наук.

Хомич Галина Олексіївна – професор кафедри психології, кандидат психологічних наук, професор.

Чижма Діана Миколаївна – доцент кафедри психології, кандидат психологічних наук.

П 27 Перспективи розвитку сучасної психології : зб. наук. пр. Вип. 16 / УГСП. – Київ : 7БЦ, 2025. – 316 с.

ISBN 978-617-549-535-3

У збірнику висвітлено актуальні питання розвитку психології в сучасному науково-інформаційному просторі; здійснено аналіз чинників психологічного розвитку особистості, вікових та індивідуальних особливостей її становлення; окреслено перспективні напрямки та засоби активізації внутрішніх ресурсів особистості.

Відповідальність за зміст, добір та викладення фактів у статтях несуть автори. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій. Матеріали публікуються в авторській редакції.

Лановенко Ю.І. «Тренажер» для емоційного інтелекту...	249
Матусова А.О., Пухно С.В. Чинники резильєнтності студентів закладів вищої освіти в умовах воєнного часу: теоретичний аналіз проблеми.....	253
Медвідь М.М., Круглов С.В., Медвідь Ю.І. Врахування психологічних особливостей готовності військовослужбовців бригад оперативного призначення Національної гвардії України у процесі професійної підготовки....	256
Мухіна Л.М. Вплив комп'ютерної залежності на соціальну активність підлітків.....	260
М'якотіна О.М., Кальба Я.Є. Психологічні особливості впливу тривожності на підприємницьку діяльність в умовах повномасштабної війни.....	262
Новиченко С.В., Пухно С.В. Особливості емоційного вигорання у студентів закладів вищої освіти: теоретичний аналіз проблеми.....	265
Осауленко Л.В., Кучеренко Є.В. Сімейна криза в подружніх стосунках як проблема сучасної психології.....	268
Островська М.О., Півень Л.В. Психологічні аспекти комунікативної компетентності та професійних конфліктів у медичному колективі.....	271
Письменний С.О., Кашпур Ю.М. Психологічні механізми подолання травматичного досвіду війни в сімейному середовищі.....	275
Поврозник Х.П., Кікінежді О.М. До проблеми самоменеджменту суб'єктів освітньої діяльності: теоретичний аспект.....	278
Сулейкіна Н.С., Широкова А.В. Вплив музикотерапії на психоемоційний стан дітей з особливими освітніми потребами.....	281
Ткач О.С. Особливості роботи психолога з кризою військовослужбовців.....	285
Усар Г.Я. Психологічна модель духовного розвитку підлітків у цифровому просторі: спроба теоретичної інтеграції.....	287

циклічності, втеча від реальності, позитивні емоції, велика цінність об'єкту залежності, збільшення толерантності до об'єкту залежності, рецидиви, проблеми з оточенням.

Список використаних джерел

1. Дейниченко Л. М., Бондаренко Н. О. Науково-теоретичне визначення адиктивної поведінки підлітків. *Актуальні питання сучасної науки та освіти*: зб. матеріалів доп. учасн. Всеукр. наук.-практ. конф. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2019. С. 216-220.
2. Малоголова О. О. Інтернет-залежність та її вплив на підлітків. *Актуальні проблеми психології*: зб. наук. праць Ін-ту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Актуальні проблеми психології. Київ, 2019. Т. 1. № 54. С. 89-94.

УДК 159.944.4:334.012.64:355.1(477)

М'якотіна Олександра Михайлівна
студентка 4 курсу кафедри психології

Кальба Ярослава Євгенівна
кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ТРИВОЖНОСТІ НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ

Сучасна українська реальність докорінно змінила стратегії ведення бізнесу. Умови постійної небезпеки, в яких розвивається бізнес/підприємництво, втрати, невизначеність щодо майбутнього, породжують у підприємців високий рівень психоемоційного напруження, зокрема тривожність. В умовах повномасштабної війни, яка триває від 24 лютого 2022 року, цей стан набув хронічного характеру й почав суттєво впливати на мотивацію, процес прийняття управлінських рішень, комунікацію в колективі, продуктивність праці та здатність керувати бізнесовими процесами в умовах щоденної невизначеності.

Особливо актуальним у сьогоднішніх умовах є дослідження даної теми, коли розвиток бізнесу та його «виживання» безпосередньо залежать від здатності керівників-підприємців зберігати емоційну стійкість, приймати зважені рішення та підтримувати свою команду.

Феномен тривожності вчені пояснюють як наслідок обмежених адаптаційних можливостей психофізіологічних механізмів людського організму, що проявляється у підвищеній активності нервової системи та, відповідно, в неадекватних поведінкових реакціях. Зазначимо, що багатозначність тлумачення поняття «тривожність» пов'язують із станом самої особистості та її рисами (І. Стрілецька). До прикладу, тривожність, котра проявляється постійно, тобто є стійкою, часто розглядається як особистісна характеристика, так звана «особистісна тривожність». Дана тривожність актуалізується у відповідь на стимули, котрі людина сприймає як загрозливі, зокрема ті, що стосуються її авторитету, почуття власної гідності чи самооцінки [2; 3].

Програма емпіричного дослідження передбачала розробку та застосування авторської анкети на предмет вивчення психологічних особливостей впливу тривожності на підприємницьку діяльність. Анкета містила питання відкритого та закритого типу. Вибірку осіб склали 75 респондентів – підприємці міста Тернополя, та Тернопільської області.

На підставі отриманих результатів опитування та з урахуванням сучасної соціально-економічної ситуації в Україні під час воєнного стану, запропоновано авторське визначення поняття «тривожність у підприємців в умовах війни»: це інтенсивний психоемоційний стан внутрішнього напруження, передчуття загрози та занепокоєння, який виникає під дією зовнішніх (соціальних, безпекових, економічних) та внутрішніх (когнітивних, особистісних, мотиваційних) чинників та для якого є характерним нестабільність психічного стану, що знижує працездатність підприємця, ускладнює прийняття ним рішень та послаблює адаптивні його ресурси в умовах невизначеності, зумовленої воєнними діями.

Предметно психологічними чинниками, що спричиняють тривожність у підприємців, запропоновано такі:

- невизначеність/нестабільність: постійні зміни на ринку праці, економічна нестабільність та непередбачувані обставини

(викликають тривожність через відчуття втрати контролю та непередбачуваність найближчого майбутнього);

- страх невдачі та високі очікування: страх зазнати невдачі виступає одним із головних джерел тривожності для підприємців;

- фінансова нестабільність та відповідальність: підприємці доволі часто на своєму професійному шляху стикаються з фінансовими труднощами, такими як нестабільні доходи, ризик банкрутства, необхідність залучення інвестицій тощо;

- соціальна ізоляція/самотність: підприємці доволі часто працюють у відносній ізоляції, що може призводити до браку підтримки та відчуття самотності;

- внутрішні психологічні чинники, до яких належать особистісні риси, такі як перфекціонізм, низька самооцінка, синдром самозванця та які можуть сприяти розвитку тривожності у підприємців.

Розуміння чинників, котрі породжують тривожність у підприємців, є важливим кроком до розробки ефективних стратегій підтримки їх ментального здоров'я. Це передбачає впровадження програм психологічної підтримки, навчання навичкам стресостійкості у підприємців, створення спільнот для підтримки та обміну досвідом. Переконані, що забезпечення ментального благополуччя підприємців не лише покращить їх особисте життя, але й посприє сталому розвитку їхнього бізнесу та економіки держави загалом.

Список використаних джерел

1. Антонова З., Бахтігозіна Д. Чинники виникнення тривожних станів у працівників ІТ-сфери. *Науковий журнал «Психологічні тревелогі»*, 2023, № 2. С. 6–14.
2. Блохіна І.О. Психологічні причини виникнення тривожності у студентів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПСИХОЛОГІЯ*. Випуск 4, 2021. С. 82–86
3. Стрілецька І.І. Тривожність як індивідуальна властивість особистості (теоретичний аспект). *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. 2015. № 1. С. 266–272.